

RODZAJE NARKOTYKÓW:

1. AMFETAMINA

Opis

Amfetaminy to cała grupa środków psychostymulujących pochodnych **fenylopropylanu**. Środki te, w odróżnieniu od kokainy powodują **długotrwałe pobudzenie**. W ciągu ostatnich stu lat były one wykorzystywane w różnorodny sposób: od zastosowań leczniczych w **medycynie**, poprzez stosowanie ich jako środki **odchudzające** przez osoby otyłe; były również powszechne wśród **sportowców** jako tzw. **koks** (doping) w sporcie; obecnie pozostają przede wszystkim środkami odurzającymi stosowanymi przez narkomanów.

Metamfetamina względem chemicznym jest podobna do amfetaminy; różni się od niej tylko obecnością grupy N-metylowej. Jej pobudzające działanie na ośrodkowy układ nerwowy jest słabsze niż amfetaminy, a efekty euforyzujące są podobne do kokainy, ale utrzymują się dłużej.

Zastosowanie w medycynie

Amfetamina od 1927 r. pod nazwą benzedryny stosowana była w medycynie do leczenia **astmy oskrzelowej** (rozszerza oskrzela) oraz **napadowej senności** (tzw. narkolepsji; amfetamina zmniejsza bowiem zapotrzebowanie na sen). Od wielu lat jej zastosowanie w lecznictwie radykalnie ograniczono. W Polsce została wykreślona z lekospisu. Tylko w nielicznych krajach nadal jest stosowana w leczeniu **zespołów hiperkinetycznych u dzieci** i **napadowej senności**. Inne odkryte i wykorzystane właściwości działania amfetaminy - to działanie **zmniejszające łaknienie**.

Działanie fizjologiczne

- silne pobudzenie psychomotoryczne
- brak łaknienia
- rozszerzenie źrenic
- przyspieszona akcja serca i szybki oddech
- podwyższone ciśnienie krwi i zwiększone wydalanie moczu
- jadłowstręt
- suchość w ustach
- uszkodzenia szkliwa zębów (siarczan amfetaminy może zamieniać obecny w szkliwie zębów fosforan wapnia w siarczan wapnia, który jest lepiej rozpuszczalny w wodzie - powstałych w ten sposób mikroubytków nie zauważa większość dentystów)

Długość działania

W zależności od spożytej dawki **pobudzenie** trwa **2-3 godziny**, a nawet **dłużej**.

Odczucia subiektywne

Amfetamina i metamfetamina mimo iż różnią się nieco strukturą chemiczną - dają podobny efekt, nie różniący się wieloma szczegółami. Jest to ogromny **przyływ energii** i bardzo wyraźne **podwyższenie nastroju** aż do **euforii**. Osoby, będące pod wpływem tych środków przeżywają wykazują wzmogoną aktywność, której towarzyszy **bezsenna**. Osoby takie wydają się bardziej przedsiębiorcze z równoczesnym brakiem krytycyzmu własnego postępowania.

Pozornie "pozytywne" efekty działania

- zwiększenie wydolności psychomotorycznej
- polepszona koncentracja i możliwość maksymalnego skupienia uwagi (np. w czasie nauki)

- przyływ energii i gotowości do działania
- poczucie pewności i intensywne (subiektywne) poczucie mocy,
- euforia
- odsunięcie poczucia lęku

Negatywne efekty działania

- drażliwość i agresywność
- formikacje (wrażenie obecności insektów na skórze)

przymglona świadomość

Formy występowania i sposoby przyjmowania

Amfetamina i metamfetamina przyjmowane są **drogą pokarmową, dożylnie, palone**, wdychane **przez nos**. Zależnie od drogi przyjęcia ich działanie wykazuje pewne różnice. Na przykład przy podaniu **dożylnym** lub **paleniu** w ciągu **5-15 sekund** występuje tzw. **kop** czyli krótkotrwały okres niezwykle intensywnej **euforii**. Podanie **doustne** i **donosowe** wywołuje euforię o słabszym nasileniu, tzw. **high (haj)**. Trwa ona **3-5 minut** po przyjęciu przez **śluzówki nosa**, a ok. **20 minut** po przyjęciu **doustnym**.

Zarówno amfetamina jak i metamfetamina występuje w sprzedaży "ulicznej" w postaci **bezwonnego proszku o gorzko-cierpkim smaku**, w kolorze od **białego do ceglastego** (w zależności od zanieczyszczeń oraz użytych w produkcji składników). Czysty **chlorowodrek metamfetaminy** nadający się do **palenia** (podobnie jak "crack"), występuje w postaci **przezroczystych kryształów**.

W nielegalnej sprzedaży znajduje się również **nieoczyszczona metamfetamina**, produkowana nielegalnie w prymitywnych laboratoriach i jest to **białozółty proszek** o zapachu **jaj**.

Właściwości uzależniające

Uzależnienie psychiczne

Zależność psychiczna jest **podobna** do tej, która jest spowodowana przez **kokainę**. Wywołuje ją **atrakcyjny i euforyczny** przebieg działania specyfiku, wzmacniany z kolei przez **przykre dolegliwości** związane z jego **odstawieniem** (złe samopoczucie, spowolnienie psychiczne, uczucie zmęczenia i apatii), które obserwuje się już po **12 godzinach** od ostatniego zażycia amfetaminy.

Uzależnienie fizyczne

Symptomy zależności fizycznej są **znikome** lub **wcale** nie występują. Jedynie **przedłużony** czas **snu** po tzw. ciągu amfetaminowym, nawet do **kilku dni**, jest przez niektórych specjalistów klasyfikowany jako objaw uzależnienia fizycznego. Do najczęściej pojawiających się objawów abstynencyjnych można zaliczyć uczucie **przygnębienia, zmęczenia** i **apatii, wewnętrzny niepokój, senność, bóle głowy, obniżenie napięcia mięśniowego, wzmożone łaknienie** i **myśli samobójcze (!)**. Objawy te rozwijają się dość **wolno**, gdyż metabolizm i wydalanie amfetaminy z ustroju przebiega powoli.

Zewnętrzne oznaki używania amfetamin

- nerwowość, drażliwość
- rozszerzone źrenice, w nikłym stopniu reagujące na światło
- kłopoty ze snem

- wahania nastroju od euforii do depresji
- nadmierne poczucie pewności lub nieuzasadniony strach
- znaczne ubytki wagi ciała (przy długotrwałym używaniu)

Na co należy zwrócić uwagę

- tabletki, kapsułki,
- małe opakowania plastikowe zawierające biały proszek lub kryształy
- igły, strzykawki

Nazwy slangowe

- amfa, proszek, spid, proch, feta, setka, witamina A

Szczególne zagrożenia i niebezpieczeństwa

- **Anhedonia** - utrata zdolności odczuwania przyjemności przy czynnościach i przeżyciach zwykle jej dostarczających.
- **Psychoza amfetaminowa** o charakterze **majaczeniowo-urojeniowym** (omamy słuchowe i urojenia prześladowcze) - długotrwałe stosowanie amfetaminy i metamfetaminy często prowadzi do stanów przypominających objawy schizofrenii.
- Wywołana przez narkotyk **głęboka i ostra depresja** może prowadzić do myśli i prób **samobójczych** nawet przez długi czas od momentu zaprzestania jego przyjmowania.
- Zmniejszenie **potencji** z równoczesnym wzrostem **pożądania**. Przy dużym pobudzeniu seksualnym ejakulacja i orgazm są trudne i niemożliwe do osiągnięcia.
- **Silne pobudzenie** oraz **zanik samokontroli** prowadzi często do niespodziewanych, bardzo gwałtownych zachowań.
- **Skrajne wyczerpanie** spowodowane długim okresem intensywnego przyjmowania narkotyku. Z reguły już po kilkudniowym "ciągu" osoba używająca amfetaminy zapada w przedłużony, niespokojny sen trwający nawet do 48 godzin.
- **Przedawkowanie** przejawia się w postaci tachykardii, bólów w klatce piersiowej, nadciśnienia tętniczego i zagrażającej życiu zapaści sercowo-naczyniowej. W wyniku przedawkowania narkotyku może nastąpić nieodwracalne uszkodzenie drobnych naczyń mózgowych prowadzące do udarów mózgu.

Strona opracowana w oparciu o materiały udostępnione dzięki uprzejmości Komendy Wojewódzkiej Policji w Szczecinie oraz Polskiej Sieci Redukcji Szkód.

2. ECSTASY

Opis

Ecstasy (MDMA) jest syntetycznym analogiem amfetaminy i meskaliny - z jednej strony wykazuje działanie stymulujące układ nerwowy (podobnie jak amfetamina), z drugiej posiada właściwości psychodeliczne (podobnie jak meskalina). Często nazwa ecstasy używana jest także w szerszym znaczeniu: w stosunku do innych analogów metamfetaminy o podobnym, jednocześnie stymulującym i halucynogennym działaniu (MDA, BDB czy MBDB).

Substancja aktywna w preparatach ecstasy to 3,4-metylenodioksymetamfetamina (MDMA).

Zastosowanie w medycynie

Pierwsze legalne zastosowanie MDMA miało polegać na farmakologicznym **hamowaniu apetytu** - nigdy jednak w tym znaczeniu nie znalazło się na rynku. Środek ten w latach 70-tych miał zastosowanie w psychoterapii (szczególnie w USA). Związane było to z jego właściwościami wyzwalającymi **empatię** (zdolność wczuwania się w sytuację innych ludzi) - sprzyjającymi

okazywaniu emocji i przełamywaniu psychicznych bloków. Później wycofany, mimo protestów psychologów przeświadczonego o jego właściwościach terapeutycznych.

Działanie fizjologiczne

- pobudzenie i brak łaknienia
- wzrost temperatury ciała
- wzmożenie odruchów
- rozszerzenie źrenic
- kołatanie serca i tachykardia
- nagłe wzrosty ciśnienia i uderzenia krwi do głowy
- szczękocisk
- nudności i wymioty
- odwodnienie

Odczucia subiektywne

W dużym stopniu zależą one od **oczekiwań** osoby przyjmującej MDMA, **nastroju i sytuacji**, w której ma miejsce zażycie środka. Z dużym prawdopodobieństwem można zakładać, że zły stan psychiczny przed przyjęciem środka może ulec pogorszeniu po zażyciu MDMA.

Pozornie "pozytywne" efekty działania

- euforia
- uczucie przyływu energii
- pobudzenie seksualne
- uczucie silnej więzi z otoczeniem
- uczucie empatii w stosunku do innych
- intensyfikacja przeżyć emocjonalnych
- zaostrenie percepcji otoczenia

Negatywne efekty działania

- napięcie emocjonalne
- depersonalizacja
- niepokój mogący przerodzić się w panikę
- nadwrażliwość na bodźce z zewnątrz
- poczucie utraty kontroli
- nieprzyjemne halucynacje i depresja

Formy występowania i sposoby przyjmowania

Dawka ekstazy, wynosząca zazwyczaj od 75 do 200 mg i zażywana doustnie - zaczyna działać po ok. 40 minutach. Po następnych 30 minutach następuje nasilenie działania. Działanie ustępuje po kilku godzinach (4-6) od momentu zażycia.

Najczęściej spotykanymi postaciami nielegalnej sprzedaży ekstazy są **tabletki i kapsułki**. Różnych kolorów i kształtów tabletki wyróżniają się wytłoczonymi **wizerunkami i znakami** (np. ptak, kot, sierp i młot, itp.) lub napisami. Mogą one zawierać również pewne ilości innych narkotyków, najczęściej amfetaminy.

Właściwości uzależniające

Działaniu ecstazy, podobnie jak w przypadku innych środków z grupy amfetamin towarzyszy uczucie **silnej euforii**. Doznania te decydują o uzależniających właściwościach tego środka. Chęć ponownego przyjęcia środka może być wzmacniana z uwagi na **przykre** dolegliwości pojawiające się po pewnym czasie od jego **odstawienia**.

Następnego dnia po zażyciu MDMA często pojawia się uczucie **kaca**, charakteryzującego się:

- zmęczeniem
- zawrotami głowy i mdłościami
- słabą zdolnością koncentracji
- sennością albo pobudzeniem i irytacją

Stan taki może trwać nawet dwa dni.

Zewnętrzne oznaki używania

- rozszerzenie źrenic
- pobudzenie
- mało racjonalne i dziwne zachowanie (np. okazywanie niecodziennej sympatii wobec innych)
- czasem brak koordynacji ruchowej

Nazwy slangowe

- eska, bleta, piguła
- nazwy własne tabletek, np. UFO, Love, Superman, Mitsubishi, Vogel, Herz, Sonne, VW

Szczególne zagrożenia i niebezpieczeństwa

- Na skutek przedawkowania środka lub szczególnej nadwrażliwości na jego działanie może pojawić się tzw. "**złośliwy zespół neuroleptyczny**" (spadek ciśnienia krwi, gwałtowny wzrost temperatury ciała, drgawki i śpiączka) prowadzący do śmierci.
- Szczególnie niebezpieczne jest przyjmowanie MDMA przez osoby cierpiące na choroby układu **krażenia**. Środek ten powoduje **migotanie komór serca** nawet u osób zdrowych.
- Na skutek spowodowanego przez MDMA **szczękościsku i zgrzytania zębami** może dojść do **kruszenia** zębów.
- Podobnie jak w przypadku stosowania innych środków z grupy amfetamin może dochodzić ciężkich stanów **depresyjnych, urojeń i psychoz**, które środek ten może ujawnić i wzmocnić, lub będą one bezpośrednim następstwem jego stosowania.
- Podniecenie seksualne połączone jednocześnie z odrzuceniem zahamowań w sferze **seksualnej** może prowadzić do negatywnych konsekwencji.
- Nie wiele wiadomo o efektach długotrwałego używania ecstazy, ale istnieją przesłanki co do tego, że może powodować zmiany degeneracyjne niektórych neuronów w **mózgu**.
- **UWAGA:** Wiele osób zażywa ecstazy na imprezach **rave**. Środek ten powoduje wzrost temperatury ciała, co połączone nadmiernym wysiłkiem (taniec) może prowadzić do **odwodnienia** organizmu.

Strona opracowana w oparciu o materiały udostępnione dzięki uprzejmości
Komendy Wojewódzkiej Policji w Szczecinie oraz Polskiej Sieci Redukcji Szkód.

3. GRZYBY HALUCYNOGENNE

Opis

Spośród **5.000** odmian grzybów znanych przez człowieka - około **80** odmian posiada właściwości **psychoaktywne**. Są one spotykane, oprócz dalekiej północy, na każdej szerokości geograficznej.

Zazwyczaj miały one zastosowanie lokalne, związane z miejscowymi zwyczajami i obrzędami; stosowane były od wieków. Otaczano je czcią na całym świecie, ale szczególnie kult grzybów istniał w Ameryce Południowej i Północnej.

Spośród wszystkich grzybów wywołujących **halucynacje**, na uwagę zasługują dwa gatunki: **grzyby psylocyble** (*Psilocyble mexicana / astecorum*) i **muchomor czerwony** (*Amanita muscaria*), gdyż właśnie te są współcześnie używane ze względu na właściwości psychodeliczne.

Psilocyble semilanceata

Opis

Łysiczka lancetowata (*Psilocyble semilanceata*), rosnąca także w Polsce zawiera nieco mniej substancji psychoaktywnych aniżeli grzyby amerykańskie. Ma to jednak swoje znaczenie tylko w ilości jedzonych jednorazowo grzybów. Przy zjedzonych **50** sztukach mogą wystąpić bardzo poważne zmiany świadomości, a spożycie już około **30** świeżych sztuk powoduje wystąpienie halucynacji.

Psilocyble mexicana

Opis

Wygląd: mały niepozorny grzybek w kolorze zazwyczaj brązowym o cienkiej i delikatnej nóżce oraz stożkowatym kapeluszu.

Substancje psychoaktywne

- Psylocybina
- Psylocyna

Działanie **psylocybiny** w dużej mierze przypomina efekty wywoływane przez LSD.

Objawy użycia

- halucynacje
- zwiększenie wrażliwości wzrokowej i słuchowej
- brak kontaktu z otoczeniem
- uczucie opuszczenia ciała
- bierność i obojętność na sygnały zewnętrzne

Amanita muscaria

Opis

Muchomor czerwony (*Amanita muscaria*) to bardzo rozpowszechniony w całej strefie umiarkowanej grzyb; jest powszechnie znany i z uwagi na właściwości toksyczne - niejadalny. Jednak w niektórych rejonach dalekiej północy, a w szczególności terenach byłego Związku Radzieckiego, był używany przez plemiona zamieszkujące Syberię właśnie ze względu na te właściwości. Obecnie również bywa wykorzystywany przez osoby poszukujące mocnych chemicznych wrażeń.

Substancje psychoaktywne

- Muscinol
- Kwas ibotenowy

- Muskazon

Formy występowania i sposoby przyjmowania

Odurzenie, jakie występuje po wypiciu **wywaru** z muchomorów czerwonych lub po **zjedzeniu** pokrojonych i ususzonych jego kawałków w początkowej fazie przypomina stan upojenia **alkoholowego**.

Zewnętrzne oznaki używania grzybów halucynogennych

- Zachowanie odurzonego może mieć bardzo różny charakter od **spokojnego i przygaszonego** do stanów silnego **rozdrażnienia**, a nawet **wściekłości**.
- Wszystkie **zmysły** są bardzo **wrażliwe**, a w szczególności **sluch i wzrok**.
- Normalne **oświetlenie** staje się nie do zniesienia, najslabsze **dźwięki** są wychwytywane, drobne przedmioty przybierają przybierają ogromne rozmiary stając się przeszkodami nie do przebycia.

Objawy użycia grzybów halucynogennych

- gadatliwość i wesoły nastrój
- silne halucynacje
- prowadzenie rozmów z wyimaginowanymi osobami
- wyostrenie zmysłów wzroku i sluchu

Nazwy slangowe grzybów halucynogennych

- grzybki, psylocyby, psyfki, baluny

Szczególne zagrożenia i niebezpieczeństwa

- Mimo że zawarte w opisywanych grzybach substancje nie niosą niebezpieczeństwa powstania uzależnienia **fizycznego** i niemożliwy jest rozwój **tolerancji** - istnieje jednak, podobnie jak w przypadku innych halucynogenów, pewne niebezpieczeństwo uzależnienia **psychicznego**.
- "Eksperymentów" z grzybami nie powinny na pewno podejmować osoby o niestabilnej **psychice** i skłonne do reakcji **psychotycznych**. W takich przypadkach szok spowodowany uwolnieniem ukrytych **psychoz** może doprowadzić do długotrwałego **urazu psychicznego**.
- Używanie tych środków jest ryzykownym balansem na krawędzi zdrowia psychicznego stanowczo odradzonym zwłaszcza osobom niedojrzałym **psychicznie i emocjonalnie**, osobom o skłonnościach do **depresji** bądź **paranoi**.
- Osobnym problemem jest regularne odurzanie się grzybami, czasami jeszcze przyjmując i **inne** narkotyki. Tego typu zachowania muszą zakończyć się **tragicznie**; w najlepszym przypadku - **załamaniem psychicznym**.
- Zagrożeniem w przypadku **muchomora czerwonego** jest także możliwość pomyłki prowadzącej do zjedzenia **innego** muchomora, co może spowodować **śmierć**.
- Z uwagi na dużą **toksyczność** istnieje szczególne zagrożenie dla takich organów jak **nerki i wątroba**.

Strona opracowana w oparciu o materiały udostępnione dzięki uprzejmości Komendy Wojewódzkiej Policji w Szczecinie oraz Polskiej Sieci Redukcji Szkód.

4. ŚRODKI WZIEWNE

Opis

Zwyczaj wdychania rozpuszczalników organicznych stosowanych do rozpuszczania kauczuku, farb, lakierów, klejów, tworzyw sztucznych, itp. rozpowszechnił się pod koniec lat sześćdziesiątych w Stanach Zjednoczonych, głównie wśród dzieci i młodzieży z raczej biednych środowisk miejskich. W Polsce, tak jak i w innych krajach, po ten rodzaj narkotyków najczęściej sięgają dzieci i młodzież.

Łatwa dostępność do wziewnych środków odurzających bierze się z dwóch powodów:

- większość z nich jest legalna i w związku z tym pozostaje w ciągłej sprzedaży
- cena ich jest relatywnie niska w stosunku do innych substancji odurzających

Wiele produktów, w które zaopatrzone jest każde gospodarstwo domowe zawiera rozpuszczalniki mogące służyć jako środki odurzające.

Substancje aktywne

Wachlarz stosowanych substancji jest bardzo szeroki - od benzyny i gazu turystycznego, poprzez kleje i rozpuszczalniki, farby i lakiery, do dezodorantów i środków piorących. W produktach tych występują związki chemiczne takie, jak octany alifatyczne, toluen, benzen, ksylen, aceton, cykloheksan, tetrachlorek węgla, trichloroetylen, aceton amylu, chlorek metylenu i wiele innych.

Działanie fizjologiczne

Tak zażywane substancje chemiczne już po kilku głębokich **wdechach** (w ciągu kilkunastu sekund) przedostają się do układu **krwionośnego**, a następnie powodują gwałtowne uczucie **euforii**. Większość ze stosowanych w ten sposób środków powoduje zaburzenia świadomości, które charakteryzują się:

- euforią z tendencją do fantazjowania
- omami i halucynacjami
- zamglonym widzeniem
- dzwonieniem w uszach i nadwrażliwością na światło

Oprócz wyżej wymienionych nieco później występują takie objawy, jak:

- bóle głowy
- niezdolność ruchowa i spowolnienie
- zamazanie mowy

Odurzeniu towarzyszy przyspieszenie akcji serca i nieregularny oddech. Mimo że doznania szczytowe trwają zaledwie od kilku do kilkunastu minut - niektóre z wyżej opisanych objawów mogą utrzymywać się nawet do godziny od inhalacji, a po ich ustąpieniu następuje zwykle senność, przygnębienie i zniechęcenie, w skrajnych wypadkach nawet stupor.

Formy występowania i sposoby przyjmowania

Substancje te przeważnie są w postaci **plynnej**, a stosowanie ich przyjmuje najróżnorodniejsze formy. Często są one wylewane na szmatkę, chusteczkę i przykładane do **nosa**, a następnie wdychane. Mogą być również wdychane przez **usta**, co ponoć jest "wydajniejsze". Najpopularniejszym sposobem przyjmowania wziewnych substancji odurzających jest wdychanie oparów z **worka foliowego**, tak aby obejmował on nos i usta lub po założeniu go na głowę.

Właściwości uzależniające

Oprócz wysokiego ryzyka uzależnienia psychicznego lotne środki odurzające mogą powodować w niektórych przypadkach uzależnienie fizyczne, którego wyrazem są objawy zespołu abstynencyjnego. **Pobudzenie, drażliwość, zaburzenia snu i utarta łaknienia** - to objawy zespołu abstynencyjnego, pojawiającego się u niektórych uzależnionych. Objawy te szczególnie dotyczą długotrwałego nadużywania toluenu.

Zewnętrzne oznaki używania

- wyraźny zapach rozpuszczalników
- zaburzenia mowy (mowa zamazana, bełkotliwa)
- zapalenie spojówek
- nieporadność ruchowa
- gadatliwość
- nadwrażliwość na światło
- katar lub krwawienie z nosa
- kichanie i kaszel
- ożywienie i podniecenie

U osób, które inhalują środki wziewne regularnie i przez dłuższy czas mogą w okolicach nosa i ust występować krosty i wrzody, na wargach - pęknięcia.

Na co należy zwrócić uwagę

- tuby kleju, smary
- torebki plastikowe z klejem
- pojemniki, chusteczki

Nazwy slangowe

- solwent, rozpuchoł, budzio

Szczególne zagrożenia i niebezpieczeństwa

- Przewlekłe stosowanie wziewnych substancji odurzających, w zależności od rodzaju związku chemicznego, intensywności wdechania, częstości i czasu inhalacji doprowadzić może do wielu schorzeń.
- Długotrwałe odurzanie się środkami inhalacyjnymi prowadzi do poważnych uszkodzeń **wątroby i nerek**.
- Niektóre z tych środków uszkadzając **szpik kostny** zaburzą wytwarzanie komórek krwi co prowadzi do **anemii**, nierzadko nieodwracalnej.
- Szczególnie narażonym, przy długotrwałym używaniu substancji lotnych, narządem jest **mózg**. Często w takich przypadkach dochodzi do tzw. **zespołu organicznego**, charakteryzującego się zaburzeniami **pamięci i intelektu**. Nierzadko osoby stale używające tych środków mają zaburzenia **koordynacji ruchowej**, których widocznym efektem jest charakterystyczny **chód**.
- Stosowanie wielu lotnych substancji odurzających bez wątplenia może prowadzić do **zgonu**.
- **Butan** - gaz do zapalniczek - powodując silne **opuchnięcie gardła** niesie niebezpieczeństwo **uduszenia**. Tak dochodzi do ponad połowy zgonów wywołanych używaniem lotnych substancji odurzających.
- Zaburzenia **rytmu pracy serca** aż do całkowitego **zatrzymania** to ryzyko stosowania **aerozoli** i nie tylko, gdyż dużo lotnych substancji odurzających powoduje **niemiarowość** i zmniejsza **wydolność** pracy serca.
- Do śmierci może również dojść na skutek **urazów** będących następstwem niebezpiecznych zachowań. Znane są przypadki **spalenia** (w związku z równoczesnym paleniem papierosów),

uduszenia (gdy dochodzi do utraty przytomności podczas wdychania z torebki nałożonej na twarz) czy wreszcie **wypadków** w ruchu ulicznym (w wyniku nie dających się przewidzieć zmian w zachowaniu).

Strona opracowana w oparciu o materiały udostępnione dzięki uprzejmości Komendy Wojewódzkiej Policji w Szczecinie oraz Polskiej Sieci Redukcji Szkód.

5. KOKAINA

Opis

W Ameryce Południowej Indianie żuli liście krzewu *Erythroxylon coca* w celu zwiększenia wydolności fizycznej, zmniejszenia głodu i podniesienia nastroju. W 1860 r. wyizolowano z liści tej rośliny alkaloid i nazwano kokainą. W 1884 r. użyto po raz pierwszy kokainy jako środka znieczulającego miejscowo. Przełom XIX i XX wieku przyniósł rozwój narkomanii kokainowej.

Zastosowanie w medycynie

Kokaina podana ogólnie charakteryzuje się silnym działaniem pobudzającym - wprowadzającym układ nerwowy w stan nadaktywności. Podana miejscowo wykazuje właściwości znieczulające. I tu znalazła zastosowanie w opiece medycznej. Obecnie jednak ze względu na uboczne toksyczne skutki, kokaina jest zastępowana przy miejscowym znieczulaniu przez nowe, syntetyczne, mniej szkodliwe środki. Jednak, w okulistyce i otorynolaryngologii jest nadal stosowana w postaci roztworu jako miejscowy środek znieczulający.

Działanie fizjologiczne kokainy

- opóźnia objawy zmęczenia,
- zmniejsza potrzebę odżywiania się i snu
- zaburza pracę serca (na początku następuje zwolnienie, a następnie przyspieszenie akcji serca)
- silnie rozszerza źrenice
- doprowadza do pobudzenia psychoruchowego
- powoduje wzrost ciśnienia krwi i przyspieszenie oddechu
- większe dawki mogą spowodować drżenie mięśniowe i wzrost temperatury ciała
- po jednorazowo przyjętej dawce euforia trwa do 30 minut, rzadko dłużej

Odczucia subiektywne

Pozornie "pozytywne" efekty działania

- silna euforia
- intensywne poczucie mocy wewnętrznej (siły fizycznej i umysłowej)
- pobudzenie ruchowe i podniecenie seksualne
- poczucie wyższości i odsunięcie poczucia lęku
- czas reakcji psychicznej ulega skróceniu - przyspieszeniu ulegają procesy myślowe
- zanik zdolności odczuwania przykrych wrażeń

Negatywne efekty działania

- brak krytycyzmu co do własnych możliwości i zachowań
- niepokój i napięcie
- bezsenność
- załamanie nerwowe
- urojenia o nieprzyjemnej treści

Formy występowania i sposoby przyjmowania

- Kokaina występuje zasadniczo jako krystaliczny **biały proszek**.
- Przyjmowana jest zazwyczaj **wziewnie** do nosa, gdzie jest wchłaniana przez śluzówkę i niemal natychmiast wywołuje wpływ na ośrodki przyjemności w mózgu (po pewnym czasie dochodzi do uszkodzenia przegrody nosa i martwicy).
- Bywa też wcierana w **dziaśła** lub w środek **małżowiny usznej**.
- Podawana **doustnie** działa znacznie słabiej, jednocześnie znieczulając błonę śluzową żołądka i znosząc w ten sposób uczucie **głodu**.
- Stosowana na błonę śluzową **języka** powoduje porażenie zakończeń smakowych.
- Kokaina jest także **palona** poprzez dodanie jej do papierosów lub do skrętów z marihuany.
- **Iniekcje** (zastrzyki) należą raczej do rzadkości.
- **Crack** jest krystaliczną formą kokainy. Ma postać białych kawałeczków przypominających płatki mydlane, jasnobrązowych kuleczek - pakowanych często do fiolek. Zażywany jest poprzez **palenie** (np. dodanie do papierosa zawierającego tytoń lub marihuanę); palony jest w **fajce wodnej**, specjalnie wydrążonych **tulejkach** albo podgrzewany na **łyżce** lub kawałku **folii** aluminiowej wdychając ulatniające się opary.
- **Crack** jest od 20 do 30 razy **silniejszy** niż będąca w nielegalnym handlu kokaina. Działa podobnie, lecz o wiele bardziej intensywnie.
- **Pasta kokainowa** jest pierwotnym produktem w procesie otrzymywania kokainy z **liści** koki. Środek ten jest zażywany wyłącznie poprzez **palenie**, a zawarte w nim substancje wykorzystywane w procesie przetwarzania liści, mogą w poważnym stopniu uszkodzić **płuca**.

Właściwości uzależniające

Uzależnienie psychiczne

Zależność taka powstaje bardzo szybko z uwagi na atrakcyjne przeżycia towarzyszące działaniu kokainy na psychikę człowieka i złe samopoczucie po tym, gdy narkotyk przestaje działać.

Uzależnienie fizyczne

Brak jest dowodów na powstawanie takiej zależności wprost. Jednak objawy abstynencyjne związane z wyczerpaniem i depresją sprzyjają wytworzeniu się cyklu nałogowego.

Zjawisko tolerancji

Nie zauważono powstawania i rozwoju zjawiska tolerancji w wyniku używania kokainy. Fakt, iż wielu jej użytkowników zwiększa dawki i częstotliwość ich zażywania wynika raczej z chęci nasilenia doznań euforycznych i przedłużenia czasu ich trwania.

Zewnętrzne oznaki używania

- nadpobudliwość i wzmożona aktywność
- gadatliwość
- niepokój psychoruchowy
- zachowania agresywne
- rozszerzone źrenice, słabo reagujące na światło
- katar (w przypadku używania poprzez śluzówki nosa)
- czerwony nos z krostkami i objawami egzemy (zaczerwieniona, łuszcząca się skóra, swędzenie)

Na co należy zwrócić uwagę

- biały proszek lub bezbarwne przezroczyste kryształy bez zapachu o gorzkim smaku
- rurki do wdychania oparów
- igły i strzykawki

Nazwy slangowe

- koka, koks, gram, porcja, śnieg, charlie, biała dama, witamina C

Szczególne zagrożenia i niebezpieczeństwa

- Silne **wyniszczenie** organizmu - spowodowane brakiem łaknienia, snu.
- **Psychoza kokainowa** - postępowanie może stać się z czasem irracjonalne i dziwaczne; poczucie prześladowania i inwigilowania będzie wykazywać bardzo wiele cech charakterystycznych dla psychozy.
- Zaburzenia i zmiany w **osobowości**, w tym zanik uczuć **wyższych**, przygnębienie z możliwością prób **samobójczych**.
- **Przedawkowanie** - objawy ostrego zatrucia występują w ciągu kilkudziesięciu minut od przyjęcia zbyt dużej dawki kokainy. Charakteryzują się one silnym **lękiem** połączonym z **urojeniami** i zaburzeniami **świadomości** oraz wybitnie nasilonym **pobudzeniem** ruchowym (od miotania się do konwulsji). Towarzyszy temu wysokie **ciśnienie** krwi i płytki, przyspieszony **oddech**.

Strona opracowana w oparciu o materiały udostępnione dzięki uprzejmości Komendy Wojewódzkiej Policji w Szczecinie oraz Polskiej Sieci Redukcji Szkód.

6. LSD

Opis

LSD to środek z grupy **halucynogenów**, związek kwasu lizergowego, powszechnie znany jako "kwas", powodujący omamy wzrokowe, słuchowe i dotykowe.

LSD jest jednym z najtańszych i najszerzej dostępnych narkotyków. Praktycznie całkowicie wyparło ono inne psychodeliki. Od ponad dwudziestu lat jest to najpopularniejszy środek halucynogeny. Substancją aktywną w LSD jest dietyloamid kwasu lizergowego (LSD-25).

Zastosowanie w medycynie

Najpoważniejsze próby medycznego stosowania LSD dotyczyły psychiatrii, a dokładnie leczenia schizofreników. Niestety trudno znaleźć w literaturze wiarygodne opisy efektów terapeutycznych LSD w tym ujęciu, mimo iż w latach pięćdziesiątych i sześćdziesiątych opublikowano ponad tysiąc badań dotyczących około 40 tysięcy pacjentów.

Działanie fizjologiczne

- zawroty głowy
- rozszerzenie źrenic i suchość w ustach
- drżenie mięśniowe i skurcze mięśni klatki piersiowej
- osłabienie i nudności
- kołatanie serca
- wzrost ciśnienia krwi
- zapis fal mózgowych (EEG) osoby znajdującej się pod wpływem LSD-25 przypomina stan pobudzenia i niepokoju
- rozszerzenie źrenic i silne poty to dodatkowe objawy fizyczne pojawiające się przy zatruciu LSD

Długość działania

- Efekty zależą od ilości użytego LSD i osiągają szczyt w przeciągu okresu od jednej do trzech godzin po zażyciu środka. Halucynacje mogą trwać od 8 do 12 godzin.

Odczucia subiektywne

Osoba pod wpływem LSD jest bardzo podatna na każdy rodzaj sugestii, w szczególności autosugestię. Zarówno rodzaj halucynacji, jak i ich treść są uzależnione od nastawienia osoby zażywającej środek i od atmosfery, w której dochodzi do jego użycia.

Pozornie "pozytywne" efekty działania

Wywoływane przez LSD, pod względem psychicznym, objawy są bardzo różnorodne. Nie mniej jednak do najczęściej pojawiających się można zaliczyć:

- zmianę poczucia kształtów i barw
- niewyraźne widzenie całości i ostrzejsze widzenie kontrastów
- wyostrenie słuchu
- poczucie obcości własnego ciała
- omamy, złudzenia i urojenia wzrokowe
- zmiany nastroju i euforię
- subiektywne poczucie wolniejszego upływu czasu
- gonitwę myśli i zmniejszenie zdolności krytycznego osądu.

Czasem pojawia się uczucie lekkości, bądź przeciwnie - ociężałości. Przedmioty widziane po otwarciu oczu zwykle zdają się błyszczeć, a nawet najprostsze z nich nabierają niezwykłego znaczenia symbolicznego.

Negatywne efekty działania

- problemy z zachowaniem równowagi i mówieniem
- zła ocena odległości oraz własnych umiejętności
- niespójność wypowiedzi
- zimne dłonie i stopy
- wymioty
- uczucie nacisku na klatkę piersiową ("ciasny sweterek")
- uczucie oszołomienia, osamotnienia
- depersonalizacja
- bezsensowność
- panika, lęk, płacz, śmiech
- "złe podróże" (bad trip) - stany charakteryzujące się m.in. poczuciem utraty zmysłów, halucynacjami o bardzo przerażającej treści, nieprzyjemnymi doznaniem dotyczącymi własnego ciała

Formy występowania i sposoby przyjmowania

- Najczęstszą formą tego psychodeliku są będące w nielegalnej dystrybucji kolorowe papierowe **znaczki** wielkości przedstawiające różne symbole graficzne - nasączone roztworem LSD.
- Stosowane są one **doustnie** (ssanie lub włożenie pod język).
- LSD ma niezwykle **niską** dawkę efektywną: każdy znaczek zawiera ok. 300 mikrogramów LSD (w Polsce czasem 100 mikrogramów z dodatkiem amfetaminy dla wzmocnienia efektu).

- Prędkość działania LSD jest zależna od sposobu przyjęcia środka. I tak, brany **doustnie** (droga pokarmowa) przynosi efekty dopiero po ponad **40 minutach**, u osób szczególnie wrażliwych - wcześniej, nawet po **15**.
- Często jest przyjmowana poprzez włożenie pod **język**, a więc wchłaniana przez **dziąsła**.
- LSD może być również, co jest szczególnie niebezpieczne, włożona pod **powiekę** oka.

Właściwości uzależniające

Uzależnienie psychiczne

Występuje raczej rzadko - tylko wyjątkowo prowadzi do nieodpartej chęci ponownego przyjęcia.

Uzależnienie fizyczne

Brak możliwości fizycznego uzależnienia - niezależnie od częstotliwości przyjmowania, organizm nie włącza LSD do metabolizmu. Nie zaobserwowano, oprócz uczucia **ospałości** i czasem **przygnębienia**, żadnych objawów abstynencji po odstawieniu LSD.

Zjawisko tolerancji

Zauważono, że częste używanie LSD powoduje nieznaczny wzrost tolerancji. Wzrost ten waha się w granicach od 15 do 25%.

Zewnętrzne oznaki używania

- rozszerzone źrenice i słaba ich reakcja na światło
- dziwne, nieracjonalne wypowiedzi
- wesołkowatość i bełkotliwa mowa
- brak koordynacji ruchowej i widoczne zaburzenie orientacji przestrzennej

Na co należy zwrócić uwagę

- bibułka nasączana roztworem
- cukier w kostkach
- opłatki
- małe tubki z płynem
- silny zapach potu

Nazwy slangowe

- kwas, kwach, kwasik, papierek, kryształek, kamyczek, trip, ejśid, tejbs, listek
- nazwy własne bibulek z kolorowym nadrukiem, np. Asterix

Szczególne zagrożenia i niebezpieczeństwa

- Mimo, że zazwyczaj osoba odurzona LSD zdaje sobie sprawę z tego, że jest pod wpływem halucynacji - niebezpieczeństwo dla **życia i zdrowia** może wynikać z **nieracjonalnego** zachowania się: błędnej oceny odległości, czasu i własnych możliwości.
- Ciągłe zażywanie LSD powoduje uszkodzenia **mózgu** oraz zmiany **chromosomalne**.
- Szczególnie przy stosowaniu zbyt dużych dawek mogą pojawić się poważne **urojenia**, które wpływając na zachowanie zagrożą bezpieczeństwu odurzonej osoby.

- W przypadku używania LSD, u niektórych osób może mieć to wpływ na wyzwalanie się stanów **psychotycznych** (indukcja schorzeń psychiatrycznych) a także na występowanie tendencji **samobójczych**.
- **Flashback** - możliwość ponownego, chwilowego wystąpienia **wrażeń i halucynacji** doznanych podczas odurzenia mająca miejsce w pewnym odstępie czasowym od momentu odurzenia (nawet po kilku **tygodniach** czy **miesiącach**).
- **Przedawkowanie** ze śmiertelnym skutkiem nie jest możliwe - nie występuje zagrożenie życia bezpośrednio ze strony samej substancji chemicznej.

Strona opracowana w oparciu o materiały udostępnione dzięki uprzejmości Komendy Wojewódzkiej Policji w Szczecinie oraz Polskiej Sieci Redukcji Szkód.

7. MARIHUANA, HASZYSZ

Opis

Marihuana i **haszysz** wyrabiane są z konopi indyjskich (*Cannabis sativa L.*), rosnących w południowo-wschodniej Azji, w rejonie Morza Śródziemnego, w Ameryce Środkowej i Południowej. Można je również hodować w klimacie umiarkowanym. Zawierają kilkadziesiąt aktywnych biologicznie substancji, z których najważniejszymi są **tetrahydrokanabiole** (THC).

Są to najbardziej rozpowszechnione, a tym samym najczęściej używane narkotyki w Polsce i na świecie. W niektórych krajach preparaty konopi są legalizowane i dopuszczane do oficjalnego obrotu. Przykładem jest ustawodawstwo holenderskie. Powodem łagodnego podejścia do tych środków jest przekonanie o relatywnie niskich szkodach zdrowotnych i społecznych związanych z ich używaniem.

Zastosowanie w medycynie

Współcześnie potwierdzono przede wszystkim działanie THC powodujące obniżenie **ciśnienia śródgłowego**, działanie **przeciwwymiotne** i **przeciwdrgawkowe**. W niektórych krajach marihuana jest przepisywana osobom **terminalnie** chorym.

Działanie fizjologiczne

W zależności od warunków konopie mogą działać jako środek pobudzający, uspokajający, znieczulający lub lekko halucynogeny. Lecz mimo nadawania preparatom konopi właściwości halucynogennych, symptomy używania bardziej zbliżone są do obserwowanych po alkoholu niż po halucynogenach.

Przy zażywaniu preparatów konopi obserwuje się m.in. następujące objawy:

- wzrost ciśnienia krwi i przyspieszone tętno
- wysuszenie śluzówek jamy ustnej, czasami ataki kaszlu
- przekrwienie gałek ocznych, spojówek, niekiedy obrzęk powiek
- pocenie się
- zwiększenie apetytu
- bóle i zawroty głowy
- zaburzenia koordynacji ruchowej, uwagi i możliwości uczenia się
- zaburzenia pamięci
- ogólnie gorszą sprawność psychofizyczna (wzrost urazowości)

Długość działania

- 1-3 godzin

Odczucia subiektywne

Doznania wynikłe z przyjęcia THC zależą od cech osobowości danego człowieka, wielkości dawki, drogi przyjęcia, stanu emocjonalnego w momencie przyjęcia, obecności innych ludzi oraz od współdziałania tej substancji z innymi (np. z alkoholem). Przetwory konopi indyjskich używa się najczęściej w celu intensyfikowania przyjemności. Wywołują uczucie euforii.

Skutki jednorazowego przyjęcia

Wyróżnia się następujące fazy działania THC, między którymi występują okresy uspokojenia i "wyciszenia psychicznego":

- faza dobrego samopoczucia i euforii z wielomównością
- faza nadwrażliwości zmysłowej, zwłaszcza słuchu i wzroku z zaburzeniami poczucia czasu i przestrzeni, niekiedy napadami ostrego lęku
- faza ekstatyczna
- faza snu i przebudzenia

Powyższe fazy nie zawsze ujawniają się w pełni.

Pozornie "pozytywne" efekty działania

- obniżenie się progu percepcji (szczególnie słuchowej) - wzrost wrażliwości zmysłów
- odprężenie i poczucie spokoju
- zmiana poczucia mijającego czasu: jest on określany jako rozciągnięty i mijający wolniej
- zwiększenie odczucia przyjemności seksualnych
- optymizm i podniesiona samoocena
- poczucie absurdu

Negatywne efekty działania

- skłonność do ulegania sugestiom
- zagubienie
- nieracjonalne myśli
- zwiększone napięcie i niepokój
- pogorszenie pamięci
- przyspieszone tętno
- zawroty głowy
- apatia
- lęki i urojenia
- niemożność skupienia uwagi na wielu rzeczach jednocześnie

Formy występowania i sposoby przyjmowania

Formy występowania

- **Marihuana** - susz z liści konopii (0,5-5% THC)
- **Haszysz** - żywica krzewu konopii (2-19% THC)
- **Olej haszyszowy** - żywica konopii rozpuszczana np. eterem (10-30% THC)
- W wyniku prowadzenia genetycznych modyfikacji opracowano nowe odmiany konopi. Preparowana z nich marihuana (tzw. **skun**) może zawierać nawet do 15% THC.

Najczęściej stosowaną formą przyjmowania preparatów konopi jest ich palenie ("skręty", fifki, fajki, itp.).

Właściwości uzależniające

Uzależnienie psychiczne

Może występować po pewnym czasie używania.

Uzależnienie fizyczne

Nie występuje.

Tolerancja odwrotna

Oznacza to, że przy systematycznym przyjmowaniu THC dochodzi do nadwrażliwości na ten związek.

Zewnętrzne oznaki używania

- słodkawa woń oddechu, włosów i ubrania
- gadatliwość i wesołkowatość, stany euforyczne
- przekrwione oczy
- kaszel
- zwiększone łaknienie, apetyt na słodkie
- ogólne podniecenie i nadczynność psychoruchowa
- zaburzenia koordynacji ruchowej
- zaburzenia orientacji przestrzennej

Na co należy zwrócić uwagę

- zapach palonych liści
- brązowo-szare nasionka w kieszeniach lub w podszewce
- bibuła papierosowa
- zielony tytoń
- blade palce

Nazwy slangowe

- dżoint, skręt, blant, ziele, zielsko, zioło, grass, marycha, trawa, hasz, marycha, maryśka, skun, gandzia, samosieja, afgan, kolumbijka

Szczególne zagrożenia i niebezpieczeństwa

- **Zespół amotywacyjny** - stan związany z regularnym i długotrwałym przyjmowaniem konopi charakteryzujący się zmniejszoną energią, zmniejszoną dążnością do osiągnięć, apatią, skróconym czasem skupienia uwagi, nieadekwatną oceną sytuacji, a przede wszystkim z upośledzoną zdolnością do komunikowania się z innymi.
- Zwiększona możliwość **współuzależnienia od tytoniu**, który stanowi częsty dodatek podczas palenia marihuany.
- **Eskalacja** używania **innych** (nielegalnych) środków odurzających, co może mieć także związek z otwarciem dostępu do innych, bardziej wyniszczających narkotyków (np. w ramach "oferty" dealera sprzedającego marihuanę).

- U niektórych osób może dojść po dłuższym czasie systematycznego używania THC do indukcji **schorzeń psychiatrycznych**.
- Podczas palenia preparatów konopi jego aktywne składniki docierają łatwo i szybko przez drogi ddechowe do **krwiobiegu**, a następnie z krwią do **mózgu**.
- **Dym** działa szkodliwie na cały układ **oddechowy**.
- W wyniku nadużywania konopi może dojść do osłabienia zdolności **przyswajania** nowych **informacji**. Osłabienie **pamięci** związane z przyjmowaniem narkotyku, z całą pewnością odbija się negatywnie na **wynikach** w nauce.
- Śmiertelne przedawkowanie THC jest praktycznie niemożliwe.

Używanie preparatów konopii uważa się często za furtkę do zażywania innych narkotyków!

Strona opracowana w oparciu o materiały udostępnione dzięki uprzejmości Komendy Wojewódzkiej Policji w Szczecinie oraz Polskiej Sieci Redukcji Szkód.

8. OPIATY

Opis

Do opiatów zalicza się substancje otrzymywane z przetworów **maku lekarskiego** (np. "**kompot**" uzyskiwany domowym sposobem ze **słomy makowej**) jak i również syntetyczne środki przeciwbólowe, działające na **receptor opiatowy**. Należą do nich: **opium, morfina i heroina** (również w postaci do palenia, znana pod slangową nazwą: **brown sugar**). Do grupy tej należy również **metadon** - doustny, syntetyczny narkotyk, używany od lat 60-tych jako substytut heroiny, stosowany w leczeniu narkomanów przyjmujących narkotyki drogą iniekcji (zastrzyków). Powyższe substancje, a zwłaszcza **heroinę**, uważa się za najbardziej uzależniające znane człowiekowi narkotyki.

Zastosowanie w medycynie

Morfina znalazła zastosowanie jako silny środek przeciwbólowy m.in. w leczeniu bólu występującego w:

- zawale mięśnia sercowego
- niedokrwieniu mięśnia sercowego
- ciężkich urazach klatki piersiowej z uszkodzeniem oskrzeli i płuc
- w zespołach bólowych przebiegających z męczącym, suchym kaszlem (np. na skutek wciągnięcia opłucnej w proces chorobowy),
- w leczeniu bólów nowotworowych.

Metadon jest stosowany w kuracji substytucyjnej, prowadzonej w ramach specjalnych programów dla osób uzależnionych od morfiny i heroiny; również jako lek drugiego rzutu w zwalczaniu silnych bólów okołoperacyjnych i nowotworowych.

Działanie fizjologiczne

- zmniejszenie łaknienia
- przesunięcie (podwyższenie) granicy bólu
- osłabienie i potliwość
- obniżenie ciśnienia krwi oraz (w nieznacznym stopniu) temperatury ciała
- zaparcia i kłopoty z oddawaniem moczu
- impotencja
- zwężenie źrenic i osłabienie ich zdolności do reagowania na światło

Długość działania

- 6-12 godzin (heroina)
- 24-36 godzin (metadon)

Skutki przewlekłego przyjmowania

- wyniszczenie fizyczne i psychiczne
- uszkodzenie narządów miękkich
- przewlekłe zaparcia
- zaburzenia menstruacji
- zaawansowana próchnica zębów
- zmiany zapalne skóry
- zanik żył powierzchniowych

Odczucia subiektywne

Pozornie "pozytywne" efekty działania

- euforia (błogostan) i uczucie odprężenia
- poczucie wewnętrznego zadowolenia i spokoju

Negatywne efekty działania

- zmniejszenie uczucia głodu, bólu i potrzeb seksualnych
- niepokój ruchowy lub spowolnienie psychoruchowe i senność
- subiektywne odczuwanie ciepła przy niewielkim obniżeniu temperatury ciała
- zmniejszenie czynników motywacyjnych
- apatia i wypalenie emocjonalne
- postawa obronna i wycofująca

Szczególnie nieprzyjemne efekty mogą wystąpić w trakcie pierwszych prób zażywania opiatów - głównie zaburzona zostaje praca przewodu pokarmowego.

Formy występowania i sposoby przyjmowania

Opium (zawiera wiele alkaloidów opiatowych)

- ciemnobrązowy proszek lub bryłki

Morfina

- tabletki
- przezroczyste kryształki
- roztwór w ampulkach

Heroina

- proszek w kolorze od białego do brązowego
- Na czarnym rynku istnieją dwa rodzaje nielegalnej heroiny:
  - **brown sugar**, która ma postać brązowych bądź różowych granulek lub proszku; jest ona rafinowana w Azji.
  - **biała heroina**, otrzymywana z morfiny ma postać drobnego, białego proszku

- Kolor sprzedawanej na ulicy heroiny zależy także od domieszek innych narkotyków lub substancji mających po prostu zwiększyć jej wagę i objętość.
- **"Kompot"** - polska heroina. Specyfik zawierający alkaloidy opium z przewagą morfiny, kodeiny i heroiny. Lekko oleisty płyn, w kolorze: od słomkowego do brązowego - przechowywany z reguły w strzykawkach lub w małych plastikowych buteleczkach.

W zależności od formy narkotyku, uwarunkowań środowiskowych i czynników ekonomicznych istnieje wiele sposobów przyjmowania opiatów.

Heroina, najczęściej używany nielegalnie alkaloid opiatowy, jest przyjmowana trzema drogami:

- wdychanie oparów z podgrzewanej folii metalowej
- wciąganie przez śluzówki nosa (sniff)
- iniekcje - najczęściej dożylnie

Właściwości uzależniające

Uzależnienie psychiczne

Dochodzi do niego stosunkowo szybko - na skutek przyjemnego błogostanu w jaki wprowadzają opiaty, niemal natychmiast pojawia się potrzeba ponownego przeżycia tego stanu.

Uzależnienie fizyczne

Występuje bardzo szybko i pojawia się niezależnie od rodzaju alkaloidu opiatowego i sposobu jego używania. Następstwem są przykre **objawy abstynencyjne** po odstawieniu narkotyku - szereg dolegliwości, z których najbardziej charakterystyczne to:

- "gęsia skórka"
- łzawienie oczu, wysięk z nosa, kichanie
- rozszerzenie źrenic
- nudności, wymioty
- obniżenie ciśnienia krwi
- bóle brzucha, biegunka
- dolegliwości bólowe (bóle stawowo-mięśniowe) zwłaszcza kończyn dolnych i kręgosłupa
- zaburzenia snu i utrata łaknienia
- zmiany nastroju - od przygnębienia i apatii do drażliwości i napadów złości

głód psychiczny narkotyku - poszukiwanie i dążenie do zdobycia opiatów

Zjawisko tolerancji

Potrzeba zwiększania dawki, aby uzyskać na pożądanym poziomie efekt działania narkotyku - to powszechne zjawisko wśród uzależnionych od opiatów. Czynnikiem, który je ogranicza to koszty finansowe związane z podniesieniem dawki.

Zewnętrzne oznaki używania opiatów

- zamroczenie
- ślady wkłuć na ciele
- szklane, wodniste oczy
- zwężone źrenice
- brak apetytu
- krople krwi na rękawach
- katar

- niemiły zapach w pomieszczeniu

Na co należy zwrócić uwagę

- igły, strzykawki
- brązowe watki, kapsle, nakrętki, łyżki
- rurki do wdychania oparów
- naczynia pokryte brudnym nalotem
- osmalone sreberka
- torebki z brunatnym proszkiem
- słoma makowa

Szczególne zagrożenia i niebezpieczeństwa

- **Przedawkowanie**
  - depresja oddechowa
  - sinica (najpierw sinienie ust i opuszków palców)
  - krańcowa senność
  - wiotczenie mięśni szkieletowych - nienaturalne rozluźnienie
  - zimna, wilgotna i lepka skóra
  - zwolniona akcja serca i niskie ciśnienie krwi
  - śpiączka i zgon - powodem śmierci jest ostra niewydolność oddechowa
- W przypadku przedawkowania najważniejsze jest **podtrzymanie oddechu** (sztuczne oddychanie) oraz wezwanie karetki pogotowia.
- Ryzyko transmisji **chorób zakaźnych** (szczególnie **HIV/AIDS** i **wirusowego zapalenia wątroby**) w związku z iniekcyjną drogą przyjmowania.
- Intesywność uzależnienia, szczególnie w przypadku heroiny, bardziej niż w przypadku jakiegokolwiek innego narkotyku prowadzi do **całkowitego podporządkowania** życia nałogowi i jego podtrzymania. Skutki takiego stanu odczuwane są wyraźnie w **każdej dziedzinie życia** osoby uzależnionej.
- Opiaty obniżając **napięcie emocjonalne** sprawiają, że osoby przyjmujące je **nie czują dyskomfortu** swojej, pogarszającej się sytuacji.

Strona opracowana w oparciu o materiały udostępnione dzięki uprzejmości Komendy Wojewódzkiej Policji w Szczecinie oraz Polskiej Sieci Redukcji Szkód.

9. STERYDY ANABOLICZNE

Opis

Głównym powodem zażywania sterydów jest chęć zwiększenia **sily**, **kondycji** i poprawienia wyglądu poprzez przyrost **masy mięśniowej**.

Sposoby przyjmowania

- Sterydy anaboliczne przyjmowane są doustnie w postaci tabletek, kapsułek, koktajli lub w postaci iniekcji (zastrzyków).

Zewnętrzne oznaki używania

- poprawa nastroju
- przyływ energii
- poczucie siły i kondycji

- nerwowość, impulsywność, agresywność
- zmiany skórne (plamy, zaczerwienienia)
- obrzęk twarzy, przerost żuchwy
- zaburzenia równowagi hormonalnej

Na co należy zwrócić uwagę

- szybki przyrost masy mięśniowej, nieproporcjonalny do czasu poświęcanego ćwiczeniom na siłowni

Nazwy slangowe

- koks, deka, wino, metka, mietek, omka, omen, prima, teściu

Szczególne zagrożenia i niebezpieczeństwa

- Długotrwałe przyjmowanie sterydów anabolicznych może prowadzić do:
  - ciężkich uszkodzeń narządów wewnętrznych (**wątroby, nerek, serca**)
  - osłabienia popędu **plciowego**
  - uszkodzenia **chromosomów**
- Sterydy powodują także **zaburzenia psychiczne** o różnym nasileniu: rozdrażnienie, nerwowość, agresję, lęk, panikę, urojenia prześladowcze, depresję z myślami samobójczymi.

Strona opracowana w oparciu o materiały Krajowego Biura ds. Narkomanii

LEKI POSIADAJĄCE WŁAŚCIWOŚCI UZALEŻNIAJĄCE:

1. BARBITURANY

Opis

Barbiturany - środki nasenne. Substancja aktywna: pochodne kwasu barbiturowego (1863 r.). Od tego czasu przeprowadzono z kwasu barbiturowego syntezę około 2.500 barbituranów, z których prawie 50 było wykorzystywanych w celach klinicznych i produkowanych przez zakłady farmaceutyczne na bardzo dużą skalę.

Niektóre środki z tej grupy: Cyclobarbitol, Luminal.

Zastosowanie w medycynie

Barbiturany to leki stosowane w leczeniu między innymi w **bezsenności i padaczce**. Medycyna sięga jednak po nie coraz rzadziej, właśnie ze względu na niebezpieczeństwo **uzależnienia**.

Działanie fizjologiczne

Środki te wykazują bardzo silne działanie depresyjne - tłumienie aktywności ośrodkowego układu nerwowego.

Małe dawki

- przyjemne stany relaksacji, podobne do sennego marzenia

Większe dawki

- przyćmienie świadomości

- pogorszenia zdolności dokonywania oceny
- silna senność
- zlewanie się mowy
- utraty koordynacji ruchów
- czasami mogą spowodować reakcje paradoksalne i prowadzić do krótkotrwałego pobudzenia

Barbiturany mają szczególne działanie w połączeniu z **alkoholem** i w ten sposób są bardzo często nadużywane. Alkohol wzmacnia działanie barbituranów. Z uwagi na depresyjny wpływ na ośrodek **oddechowy** i długi czas **wydalania** z organizmu - barbiturany są szczególnie groźne w przypadku ich **przedawkowania**.

Właściwości uzależniające

- Używanie barbituranów prowadzi do powstania zależności **psychicznej** i bardzo silnej zależności **fizycznej**.
- Powodują wzrost **tolerancji** organizmu.
- Objawy **odstawienia** są szczególnie silne - charakteryzują się:
  - niepokojem
  - lękiem
  - drżeniem mięśni
- W zależności od rodzaju stosowanych barbituranów (krótko- lub długodziałających) objawy odstawienia mogą pojawić się od 1 do 10 dni po zakończeniu ich używania.
- Przy bardzo silnym uzależnieniu w okresie **odstawienia** może pojawić się **delirium** wraz z **majaczeniem**.
- Nagłe odstawienie może grozić nawet **śmiercią**. Mechanizm powstawania tak silnej zależności jest prosty: kiedy środek działa - aktywność **neuronów** pozostaje **stłumiona**; kiedy zostanie **odstawiony** - neurony stają się **nadpobudliwe**.
- **Wieloletnie** przyjmowanie tych środków prowadzi do zaburzeń **neurologicznych**, **hormonalnych**, układu **krążenia** i **oddechowego** oraz **psychicznych**, łącznie z **zespołem otępiennym**.

Zewnętrzne oznaki używania

- zmniejszenie aktywności życiowej
- senność
- bełkotliwa mowa
- wygląd jak po spożyciu alkoholu
- wymioty

Na co należy zwrócić uwagę

- tabletki
- drażetki różnych kolorów
- opakowania po nich

Szczególne zagrożenia i niebezpieczeństwa

- halucynacje
- okresowe psychozy
- anemia
- bezsenność
- skłonności samobójcze
- śmierć z przedawkowania lub nagłego odstawienia środków

2. BENZODIAZEPINY

Opis

Syntezę benzodiazepin przeprowadzono po raz pierwszy w roku 1950, następnie zsyntetyzowano całą grupę tego typu leków uspokajających.

Zastosowanie w medycynie

Obecnie dla celów klinicznych wykorzystuje się na świecie około kilkunastu rodzajów benzodiazepin, których podstawową właściwością jest działanie **przeciwłękowe** i **uspokajające**, co doprowadza do stanu zubożenia na przykre doznania.

Niektóre środki z tej grupy: Relanium, Oxazepam, Nitrazepam.

Leki zawierające benzodiazepiny są prawdopodobnie najczęściej zapisywanymi środkami psychoaktywnymi przez lekarzy na całym świecie.

Działanie fizjologiczne

- Benzodiazepiny (np. Relanium) charakteryzuje działanie **uspokajające**, **przeciwłękowe**, **nasenne** i **przeciwdrgawkowe**.
- Efekty wywołane przez środki z grupy benzodiazepin są podobne do tych, które wywołują barbiturany, mimo że mechanizm ich działania jest zupełnie inny - bardziej przypominający ten, w jaki sposób działają na system nerwowy opiaty - wiążą się ze specyficznymi receptorami w układzie nerwowym człowieka.

Właściwości uzależniające

- Generalnie uważa się, że środki z grupy benzodiazepin są o wiele bezpieczniejsze niż barbiturany. A jednak i one wywołują, oprócz uzależnienia **psychicznego**, powstanie zależności **fizycznej** i rozwój **tolerancji**.
- Zespół **abstynencyjny**, wywołany odstawieniem benzodiazepin ma zdecydowanie łagodniejszy przebieg niż w przypadku barbituranów.

Zewnętrzne oznaki używania

- zmniejszenie aktywności życiowej
- senność
- bełkotliwa mowa

Na co należy zwrócić uwagę

- tabletki
- drażetki różnych kolorów
- opakowania po nich

Nazwy slangowe

- dorota, dorotka, efka, erki, pestki, piguły, rolki, ziomki

Szczególne zagrożenia i niebezpieczeństwa

- Śmierć z powodu przypadkowego przedawkowania benzodiazepin należy do rzadkości (do zatrzymania **oddechu** i akcji **serca** może dojść po **szybkim** przyjęciu środka - na przykład drogą dożylną iniekcji).
- Również tutaj ryzyko przedawkowania zwiększa się, jeżeli benzodiazepiny przyjmowane są z **innymi** depresantami (np. **alkohol**).

Strona opracowana w oparciu o materiały udostępnione dzięki uprzejmości Komendy Wojewódzkiej Policji w Szczecinie oraz Polskiej Sieci Redukcji Szkód.